কৰি দলীয় সদস্যসকলে সঘনে দলত্যাগ, দল পৰিবৰ্তন, দুৰ্নীতিত লিপ্ত হোৱাৰ ফলশ্ৰুতিত দলীয় সংগঠন দুৰ্বল হৈ পৰিছে। সৰ্বভাৰতীয় দলবোৰৰ দুৰ্বলতাৰ সুযোগ গ্ৰহণ কৰি বাক্তিক নেতা কিছুমানে অঞ্চলটোৰ সমস্যাসমূহ সমাধানৰ বাবে প্ৰতিশ্ৰুতি আগবঢ়াই আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল গঠন কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে তেলুগু দেশম দলে কংগ্ৰেছৰ দুৰ্নীতিৰ সুবিধা গ্ৰহণ কৰি অন্ধ্ৰপ্ৰদেশত জন্মলাভ কৰিছিল।

৭। **ৰাষ্ট্ৰীয় দলসমূহৰ জনপ্ৰিয়তাৰ অভাৱ (Lack of Popularity of the National Parties) ঃ** সৰ্বভাৰতীয় ৰাজনৈতিক দলসমূহে গ্ৰহণ কৰা কেতবোৰ নীতি বা আঁচনি কিছুমান ৰাজ্যৰ বাসিন্দাসকলৰ গ্ৰহণযোগ্য নহয়। তদুপৰি ৰাষ্ট্ৰীয় দলসমূহত থকা ৰাজ্যসমূহৰ কেতবোৰ নেতা দলীয় শৃংখলা নাইবা অযোগ্যতাৰ বাবে ৰাজ্যসমূহৰ সমস্যাৱলী ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত প্ৰতিফলিত কৰিব নোৱাৰাৰ ফলশ্ৰুতিত ৰাষ্ট্ৰীয় দলসমূহে জনপ্ৰিয়তা হেৰুৱায় আৰু ৰাজ্যসমূহত আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল গঠিত হয়।

৮। **সমস্যা সমাধানত বিলম্ব (Delay in Solving Problem) ঃ** কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰক কেতবোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ আঞ্চলিক সমস্যাৰ লগত জড়িত থকা ৰাষ্ট্ৰীয় সমস্যা সমাধানত বিলম্ব নাইবা হেমাহি কৰা দেখা যায়। ইয়াৰ ফলত তেনেবোৰ ৰাজ্যত আঞ্চলিক দল গঠিত হয় আৰু সমস্যাবোৰ সমাধানৰ চেষ্টা কৰি জনপ্ৰিয়তা অৰ্জন কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে বিদেশী নাগৰিকৰ সমস্যা সমাধানৰ ক্ষেত্ৰত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে হেমাহি কৰাৰ ফলশ্ৰুতিত অসমত আন্দোলন গঢ়ি উঠিছিল আৰু ইয়াৰ পৰিণতিত 'অসম গণ পৰিষদ' নামৰ এটা আঞ্চলিক দলে অসমত জন্মলাভ কৰিছিল।

৯। **ৰাষ্ট্ৰীয় নেতাসকলৰ মনোযোগৰ অভাৱ (Lack of Interest of National Leaders) ঃ** ভাৰতবৰ্ষ এখন বিশাল আয়তনৰ আৰু সমস্যাবহুল ৰাষ্ট্ৰ। গতিকে শাসনত থকা কেন্দ্ৰীয় নেতৃবৃন্দ ৰাজ্যসমূহৰ

Scanned with CamScanner

...licy and Programme. Like so many other regional political parties ...li Dal had made frequent adjustments in policies and programmes ...e the support of the largest section of the Sikhs. In the election ...sto of 1951 the party declared its belief in socialism and welfare state. ...re equitable distribution of country's wealth and stood for increasing ...ontrol of the means of production and distribution. It even favoured ...ching land reforms without compensation to the landlords. But with ...sage of time and large number of agriculturalists supporting the party ...e modifications in its policy and began to oppose land reforms and ...rative movement. It lays emphasis on increasing agricultural ...ction with a view to reduce the gap between the rich and the poor ...vours reduction of prices of agricultural implements and exempting ...from sales tax. It is opposed to all restrictions on the free movement ...d-stuffs in the country. It stands for free and compulsory education ...0th standard. It is in favour of family planning but is strongly opposed ...rcive methods. It stands for immediate transfer of Chandigarh and ...Punjabi speaking areas to Punjab. In the political sphere the party ...s the federal system to operate in its true spirit and is in favour of grant ...reater autonomy to the states through formal amendment of the ...titution. It stands for safeguarding the social, religious and cultural ...ests of the minorities and wants repressive laws like MISA to be done ...with.

TELEGU DESHAM

The party was formed on 29 March 1982 by N.T. Rama Rao, a popular ...ar of the South India as a protest against the corrupt and inefficient ...ress (I) Government in the state, and the tendency to impose the Chief ...isters on the State by New Delhi. The Party gave a remarkable ...rmance in the Assembly election held in January 1983 and captured ...eats in a House of 294 members. The party faced a split in 1984 when ...tion of its members withdrew their support from the government. This ...to the dismissal of N.T. Rama Rao ministry. However, in the face of ...ntrywide agitation the ministry was reinstated in office. After the ...uncement of Lok Sabha election Chief Minister N.T. Rama Rao ...mmended dissolution of the Assembly and sought fresh elections. In ...Lok Sabha elections the party gave a good account of itself and emerged ...the largest opposition party. In the Assembly elections held in March ...also the party gave an outstanding performance and captured 202 seats ...the 292 seats for which elections were held. The Telugu Desham Party ...part in the Lok Sabha and State Assembly elections as partner of the

Scanned with CamScanner

বিৰোধী দলক একেবাৰে সহ্য কৰিব পৰা নাছিল আৰু তেওঁৰ মনোভাব আছিল স্বৈৰাচাৰীৰ লেখীয়া। শ্ৰীমতী গান্ধী কংগ্ৰেছৰ নেতৃত্ব বহন কৰি ক্ষমতাত অধিষ্ঠিত হোৱাৰ পিছৰ পৰা কংগ্ৰেছ দলে ১৯৭৭ চনলৈ কেন্দ্ৰত অপ্ৰতিদ্বন্দ্বী দল হিচাপে চৰকাৰ গঠন কৰাৰ পূৰ্ণ সুযোগ লাভ কৰিছিল। সেই সময়ত বিৰোধী দলসমূহে নগণ্য আসন লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থৱান হৈছিল, গতিকে বিৰোধী দলৰ ভূমিকা ল'ব পৰা কোনো ৰাজনৈতিক দল নাছিল বুলি ক'ব পৰা যায়। সেই সময়ত নিৰ্দলীয় সদস্যসকলৰ বহুতে ক্ষমতাধিষ্ঠ কংগ্ৰেছ দলত যোগ দিছিল, আনকি কিছুমান ৰাজনৈতিক দলে বিৰোধী দলত যোগ দিয়াৰ বিপৰীতে কংগ্ৰেছকহে সমৰ্থন দিছিল। উদাহৰণস্বৰূপে ১৯৬৭ চনত ভাৰতৰ সাম্যবাদী দলে শ্ৰীমতী ইন্দিৰা গান্ধীৰ নেতৃত্বাধীন কংগ্ৰেছ দলক সমৰ্থন দিছিল। ফলস্বৰূপে কংগ্ৰেছ দলে বিৰোধী দলক ভ্ৰূক্ষেপ নকৰি স্বৈৰাচাৰী হিচাপে কাৰ্য পালন কৰিছিল।

অৱশ্যে ১৯৭৭ চনত কংগ্ৰেছ দলৰ বিপৰ্যয় ঘটাৰ পিছত কংগ্ৰেছে বিৰোধী দলৰ আসনত বহাত এটা শক্তিশালী বিৰোধী দলৰ অভ্যুত্থানৰ সম্ভাৱনাই দেখা দিছিল। সেই সময়ত কংগ্ৰেছ দলে ৱাই বি চৱণৰ নেতৃত্বত উপযুক্তভাৱে দলৰ ভূমিকা পালন কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল। কিন্তু শাসনাধিষ্ঠিত জনতা দলৰ মাজত দলীয় সংঘাতৰ ফলত মাত্ৰ আঢ়ৈ বছৰৰ পিছতে চৰকাৰৰ পতন ঘটিছিল আৰু পৰৱৰ্তী নিৰ্বাচনত পুনৰ কংগ্ৰেছ দলে নিৰংকুশ সংখ্যাগৰিষ্ঠতাৰে ক্ষমতালৈ উভতি আহিছিল।

প্ৰধানমন্ত্ৰী শ্ৰীমতী ইন্দিৰা গান্ধীৰ মৃত্যুৰ পিছত ৰাজীৱ গান্ধী প্ৰধানমন্ত্ৰীৰ দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু ১৯৮৪ চনত হোৱা লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত কংগ্ৰেছ দলে সংখ্যাগৰিষ্ঠতা লাভ কৰি তেওঁৰ নেতৃত্বত চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। ৰাজীৱ গান্ধীৰ বিৰোধী দলৰ প্ৰতি বিশেষ সহিষ্ণু মনোভাব নাছিল।

ৰাজীৱ গান্ধীৰ মৃত্যুৰ পিছত ১৯৯১ চনত অনুষ্ঠিত লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত কংগ্ৰেছ দলে সংখ্যাগৰিষ্ঠতা লাভ কৰি পি ভি নৰসিংহ ৰাওৰ নেতৃত্বত চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। এই নিৰ্বাচনত ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিয়ে (বিজেপি) ১১৯ খন আসন লাভ কৰি প্ৰধান বিৰোধী দলৰ মৰ্যাদা লাভ কৰিছিল আৰু বলিষ্ঠ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। সেই সময়ত চৰকাৰে কৰা বিভিন্ন কেলেংকাৰীৰ বিৰুদ্ধে বিৰোধীপক্ষ সৰৱ হৈ উঠি চৰকাৰৰ ওপৰ

Scanned with CamScanner

...y was
. In the second
h in Lok Sabha
er, in Kerala it
n the elections
a and secured
two groups of
eparately and
bha elections
nd 126 seats
es in 1969 the
bha elections
he Assembly
4 seats, while

..., V.K. Malhotra, Bhai Mahavir, S.S. ndari etc. are members of the new party. In addition some non- Jan gh members are also included in the Bharatiya Janata Party. These nde persons like M.M. Joshi, Mrs. Vijya Raje Scindia and others mmitted to rightist ideology.

Social Base and Ideology. The party draws its support from all sections ociety and all parts of country, even though maximum number of its pporters is concentrated in northern India. Further, its supporters in an areas far exceed its supporters in the rural areas. In the main its pporters consist of educated youth, small businessmen, government rvants. In certain areas even the backward sections of society have also tended support to the BJP.

As regards the ideology of the party, it stands for nationalism, national egration, democracy, positive secularism, Gandhian socialism. Of late, ... principles of Gandhian socialism.

Scanned with CamScanner

নিবনুৱা সমস্যাৰ সমাধান আদি বিভিন্ন প্ৰতিশ্ৰুতিৰে অন্ধ্ৰপ্ৰদেশৰ ৰাজনৈতিক জগতত প্ৰবেশ কৰি ১৯৮২ চনৰ ২৯ মাৰ্চত 'তেলুগু দেশম' নামৰ আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলটো প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল।

অন্ধ্ৰপ্ৰদেশৰ পটভূমিত তেলুগু দেশম দলটো গঠিত হৈ ভাৰতীয় সংবিধানৰ কেতবোৰ আঁসোৱাহ আঁতৰোৱাৰ আঁচনি এই দলৰ মূল নীতি হিচাপে ঘোষণা কৰিছে। এই দলে ৰাজ্যসমূহৰ আৰ্থিক স্বতন্ত্ৰতা নিশ্চিত কৰা; ৰাজ্যসমূহক অধিক স্বায়ত্তশাসন প্ৰদান কৰা; ধৰ্মনিৰপেক্ষতাৰ আদৰ্শ যথাযথভাৱে পালন কৰা; জাতিভেদ প্ৰথা নোহোৱা কৰা; পৰিকল্পনা প্ৰস্তুতিৰ কামত ৰাজ্যবোৰক বিশ্বাসত লোৱা আদি বিভিন্ন নীতিৰ বিষয়ে ঘোষণা কৰিছিল। এন টি ৰামাৰাওৱে মহিলা আৰু যুৱকসকলক উচ্চতৰ মানবিশিষ্ট শিক্ষা দিয়া আৰু চাকৰিৰ ব্যৱস্থা কৰা;পিছপৰা শ্ৰেণীৰ লোকৰ বাবে শিক্ষা আৰু চাকৰিৰ ক্ষেত্ৰত আসন সংৰক্ষিত ৰখা; কম মূল্যত চাউলৰ যোগান; সকলো স্কুলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক দুপৰীয়াৰ আহাৰ বিনামূলীয়াকৈ যোগান ধৰা আদি বিষয়ে ঘোষণা কৰিছিল। এনে ঘোষণাৰ ফলশ্ৰুতিত ৰাজ্যখনত দুখীয়া শ্ৰেণীৰ লোকৰ মাজত বিশেষকৈ অনুসূচিত জাতিৰ লোকৰ মাজত কংগ্ৰেছৰ ভেটি দুৰ্বল হৈ পৰিছিল। তদুপৰি এই দলে ৰাজ্যত নিকা প্ৰশাসনৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিছিল। তেলুগু দেশম দলে ঘোষণা কৰা বিভিন্ন নীতি আৰু প্ৰতিশ্ৰুতিৰ ফলত দলটোৱে জনসাধাৰণৰ মাজত অতি কম দিনৰ ভিতৰতে জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিছিল।

১৯৮২ চনৰ ২৯ মাৰ্চত নৱগঠিত তেলুগু দেশম দলটোৱে এবছৰৰ ভিতৰত অৰ্থাৎ ১৯৮৩ চনৰ জানুৱাৰী মাহত অনুষ্ঠিত হোৱা অন্ধ্ৰপ্ৰদেশৰ বিধানসভা নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰি ২৯৪ খন আসনৰ ভিতৰত অকলশৰীয়াকৈ ১৯৮ খন আৰু ইয়াৰ সহযোগী দল সঞ্জয় বিকাশ মঞ্চই চাৰিখন আসনত জয়লাভ কৰি আশাতীতভাৱে আশয় ভাল ফল প্ৰদৰ্শন কৰি চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। কিন্তু এবছৰৰ পিছতে ১৯৮৪ চনৰ আগষ্ট মাহত দলৰ অন্যতম নেতা ভাস্কৰণ ৰাওৰ নেতৃত্বত কেতবোৰ সহকৰ্মীয়ে দলত্যাগ কৰাত চৰকাৰখন বিপদাপন্ন হৈ পৰিছিল। ইয়াৰ ফলশ্ৰুতিত ১৯৮৫ চনত মুখ্যমন্ত্ৰী এন টি ৰামা ৰাওৱে ৰাজ্যপালক বিধানসভা ভংগ কৰি

Scanned with CamScanner

The main objective of the party is to protect the interest of the Muslim minority. For the attainment of this object the party has generally co-operated with the Communist and Socialist parties.

REGIONAL POLITICAL PARTIES

As noted earlier, one of the notable features of the Indian Party System is presence of a large number of regional parties. By regional party we mean a party which generally operates within a limited geographical area and its activities are confined only to a single or handful of states. Further, as compared to the broad ranging diverse interests of national parties, the regional parties represent the interest of a particular linguistic, religious, ethnic or cultural group which are concentrated in a particular area. In simple words regional parties differ from All India parties both in terms of their outlook as well as the interests they pursue. Their activities are focused on specific issues concerning the region and they operate within the limited area. They merely seek to capture power at the state or regional level and do not aspire to control the national government. It is noteworthy that in India the number of regional parties is much larger than the national parties and some of the states are being ruled by the regional parties, viz., Andhra Pradesh, Karnataka, Tamil Nadu, Assam, Jammu and Kashmir etc. The presence of such a large number of regional political parties in India can be attributed to the following factors :

1. In the first instance the social, ethnic, cultural and geographical diversities of India have largely contributed to the rise of regional parties. Primordial sentiments like caste, religion, region ethnicity have been quite strong in India and no wonder these sentiments have been exploited by the local leaders. These local leaders encouraged the formation of regional parties to assert their importance. The formation of DMK, Shiva Sena, Jharkhand Party, Akali Dal etc. can be cited as examples.

2. Secondly, certain areas, due to strong historical and traditional reasons, have shown keenness to maintain their independent entity and resisted all attempts at integration. For this purpose they formed regional political parties.

3. Thirdly, factional fights within the larger parties also encouraged the formation of regional parties. The political leaders who were not permitted to play their due role in the state preferred to form their own parties. The formation of Bhartiya Kranti Dal in UP, Bangla Congress in West Bengal, Kerala Congress in Kerala, Jana Kranti Dal in Bihar etc. can be cited as some of the examples.

Scanned with CamScanner

In short, it can be said that the regional political parties have not only profoundly influenced the regional politics but also left tremendous impact on the national politics.

As it is not possible to deal with all the regional political parties in this chapter, we shall deal with some of the prominent regional parties.

DRAVIDA MUNNETRA KAZHAGAM (DMK)

The DMK which literally means the Tamilian Development Party, grew out of the Justice Party, founded by the well known non- Brahmin leaders of Madras such as Dr. C.Natesa Mudaliar, T.M. Nair, Sir P. Theagroya Chetty etc. for the social, economic and political development of the non-Brahmins (Dravidians). The prevailing factionalism and discontent in the Justice Party obliged E.V. Ramaswamy Naicker to organise a separate party for the Dravidians in 1944. As this party refused to honour the National Flag and later refused to recognise the Indian Constitution, a group of members led by C. N. Annadurai left this party and formed the Dravida Munnetra Kazhagam in September 1949.

The Party shed its communal character and projected itself as the champion of the cause of the poor, the illiterate and the downtrodden among people of Madras. Naturally the party won the support of the socially [illegible] elements of the population as well as educated [illegible] elections of 1952. In the elections [illegible] Assembly. In the

কৰাৰ বাবে [illegible] ... শিখসকলৰ স্বাৰ্থৰক্ষাৰ বাবে [illegible]
ধৰ্মীয় ৰাজনৈতিক অনুষ্ঠানত পৰিণত হৈছিল। এই দলটো শিখসকলৰ স্বাৰ্থৰক্ষাৰ বাবে [illegible]
প্ৰতিনিধিত্বৰ দাবী উত্থাপন কৰিছিল। আকালি দলে পঞ্জাৱক পাকিস্তানৰ সৈতে চামিল কৰা পৰিকল্পনাৰ
বিৰোধিতা কৰিছিল। প্ৰথম অৱস্থাত আকালি দল কেৱল চহৰীয়া, মধ্যবৰ্তী আৰু চাকৰিয়ালসকলৰ লগত
জড়িত আছিল, কিন্তু পিছত গ্ৰামাঞ্চলৰ জনসাধাৰণেও এই দলত যোগদান কৰিছিল।

ভাৰতবৰ্ষই স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পিছত পাকিস্তানৰ পৰা অসংখ্য হিন্দু আৰু শিখ শৰণাৰ্থীয়ে পঞ্জাৱত প্ৰবেশ কৰিছিল। এনে শৰণাৰ্থীৰ সমস্যা সমাধানৰ বাবে কেন্দ্ৰত শাসনাধিষ্ঠিত কংগ্ৰেছ চৰকাৰে কৃষিৰ উন্নতিৰ বাবে ভালেমান পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰাৰ উপৰি বহুত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছিল। ইয়াৰ ফলশ্ৰুতিত কংগ্ৰেছ দল শৰণাৰ্থী আৰু গাঁৱলীয়া শিখসকলৰ মাজত জনপ্ৰিয় হৈছিল। কিন্তু ইতিমধ্যে পঞ্জাৱত আগৰ পৰা নিগাজীকৈ বসতি কৰি থকা হিন্দুসকলৰ লগত ব্যৱসায় নাইবা কৃষিৰ ক্ষেত্ৰত শৰণাৰ্থী শিক্ষিতসকলে ফেৰ মাৰিব নোৱাৰি চৰকাৰক ইয়াৰ প্ৰতিকাৰৰ ব্যৱস্থা ল'বৰ বাবে দাবী উত্থাপন কৰিছিল। কিন্তু কংগ্ৰেছ চৰকাৰে শিখসকলৰ দাবী পূৰণৰ ব্যৱস্থা নকৰাৰ ফলশ্ৰুতিত শিখসকলে কংগ্ৰেছৰ বিৰুদ্ধাচৰণ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল আৰু শিখসকলৰ বাবে সুকীয়া ৰাজ্যৰ দাবী উত্থাপন কৰিছিল। ইতিমধ্যে চহৰীয়া অঞ্চলত সীমাবদ্ধ হৈ থকা আকালি দলে ইয়াৰ সুযোগ গ্ৰহণ কৰি প্ৰচাৰকাৰ্য আৰম্ভ কৰিছিল যে শিখ সম্প্ৰদায়ৰ বাবে ৰাজনৈতিক ক্ষমতা অৰ্জন কৰা প্ৰত্যেকজন শিখৰ ধৰ্মীয় দায়িত্ব। ইয়াৰ জৰিয়তে আকালি দলে নিজকে ধৰ্মীয় আৰু ৰাজনৈতিক অনুষ্ঠান হিচাপে প্ৰতিপন্ন কৰিব বিচাৰিছিল। আকালি দলৰ এনে ঘোষণাৰ পিছত গাঁৱলীয়া আৰু চহৰীয়া সকলো শ্ৰেণীৰ শিখ সম্প্ৰদায়ৰ লোকে আকালি দলৰ প্ৰতি সমৰ্থন আগবঢ়াইছিল।

১৯৬২ চনৰ নিৰ্বাচনৰ পিছত আকালি দল দুটা উপদলত বিভক্ত হৈছিল— সন্ত ফটে সিঙৰ নেতৃত্বত এটা দল আৰু মাষ্টাৰ তাৰা সিঙৰ নেতৃত্বত পৰিচালিত হোৱা আনটো দল। এই দুটা উপদলৰ ভিতৰত সন্ত ফটে সিঙৰ নেতৃত্বাধীন আকালি দল আৰু অধিক শক্তিশালী আছিল।

আকালি দলৰ মুখ্য লক্ষ্যসমূহ ঃ আকালি দলে শিখ ধৰ্ম আৰু নিজৰ ভাষাৰ বিকাশৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। এই দলৰ হেঁচাত পৰি ১৯৬৬ চনত ভাষাৰ ভিত্তিত ভাৰত চৰকাৰে পঞ্জাৱ ৰাজ্য গঠন কৰিছিল। আকালি দলৰ পঞ্জাৱৰ আঞ্চলিক আৰু সাম্প্ৰদায়িক ৰাজনৈতিক দল হিচাপে লক্ষ্য হ'ল— শিখ জাতীয়তাবাদ প্ৰতিষ্ঠ

Scanned with CamScanner

deletion of Article 370 of the constitution regarding special status of Jammu and Kashmir, uniform civil code, and setting up of a Human Rights Commission.

Performance. The Party for the first time took part in Assembly elections in 1980 and gave a good account of itself by capturing 149 seats. In the by-elections to Lok Sabha held in 1982, the party captured 2 of the 7 seats for which it put up candidates. In Madhya Pradesh the Party managed to capture equal number of seats with Congress but was denied to form government. In Andhra Pradesh and Karnataka also the party gave a good account in the Assembly elections held in 1983. In Karnataka the party extended support to Hedge Government from outside. In the Lok Sabha elections of December 1984 however, the party miserably failed and could capture only two seats. But in the Assembly elections held in March 1985 the party considerably improved its position. It improved its position in the Assemblies of Rajasthan, Uttar Pradesh, Andhra Pradesh and Gujarat. However, in Bihar, Karnataka, Madhya Pradesh and Himachal Pradesh the party suffered a decline. In the Assembly elections in Haryana held in 1987 the party contested elections in alliance with Lok Dal (B) and captured 1[illegible] seats, and became partner in government. Thus B.J.P. slowly emerged as a strong force in northern India. In the Lok Sabha elections of 1989 the party gave a good account of itself and managed to capture as many as 88 seats in comparison to the two seats in the eighth Lok Sabha. In the UP Assembly BJP captured 57 seats. In the Assembly elections held in February 1990 the BJP gave a good account of itself. It stormed to power in Himachal Pradesh, Madhya Pradesh and Rajasthan and emerged as the second largest party in Gujarat after Janata Dal and became a partner in the coalition government. The BJP captured 44 seats out of 65 seats for which elections were held in Himachal Pradesh; 219 seats out of 319 seats for which elections were held in Madhya Pradesh; 42 seats out of 288 seats for which elections were held in Maharashtra; 85 seats out of 199 seats for which elections were held in Rajasthan; and 37 seats out of 324 seats for which election was held in Bihar. In short, the BJP's performance in comparison to its performance during the earlier elections was indeed very impressive.

THE PRAJA SOCIALIST PARTY

The Praja Socialist Party was formed in August 1952 by merging the former Socialist Party of India and the Krishak Mazdoor Praja Party. In 1953 it was recognised as a National Party by the Election Commission. This Party had also to face dissensions among the members from the very beginning. The left-wing members under Dr. Lohia left the party and formed the Samyukta Socialist Party (SSP). The group issued a separate manifesto on the eve of Second General Elections. In 1962, in the wake of Chinese aggression the two parties merged themselves to form the United Socialist

Scanned with CamScanner

কৰা; শিখসকলৰ স্বাৰ্থ সুৰক্ষিত কৰা; ৰাজ্যিক চৰকাৰৰ জৰিয়তে উৎপাদন আৰু বিতৰণৰ ব্যৱস্থা নিয়ন্ত্ৰণ কৰা; খেতিৰ সঁজুলিৰ মূল্য হ্ৰাস কৰা আৰু কেঁচা সামগ্ৰী ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজ্যসমূহৰ মাজত মুক্তভাৱে সঞ্চালন কৰা; চণ্ডীগড় আৰু পঞ্জাৱী ভাষা কোৱা অঞ্চলক একত্ৰিত কৰি পঞ্জাৱত চামিল কৰা; সংখ্যালঘুৰ সামাজিক, অৰ্থনৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক অধিকাৰ সুৰক্ষিত কৰা; খেতিত উৎপাদিত বস্তুৰ ওপৰত আৰোপ কৰা বিক্ৰী কৰ ৰেহাই দিয়া ইত্যাদি।

- **নিৰ্বাচনত সফলতা আৰু বিফলতা (Success and Failure in Election) ঃ**

১৯৬৭ চনত পঞ্জাৱত অনুষ্ঠিত হোৱা বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনৰ পিছত সন্ত ফটে সিঙৰ নেতৃত্বাধীন আকালি দলে জনসংঘৰ সহযোগত পঞ্জাৱত চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। ইয়াৰ পিছত সন্ত ফটেসিঙৰ নেতৃত্বত আকালি দলৰ দুয়োটা উপদল ১৯৬৯ চনৰ মধ্যৱৰ্তী নিৰ্বাচনৰ আগে আগে একত্ৰিত হৈছিল আৰু নিৰ্বাচনৰ পিছত পুনৰ জনসংঘৰ সৈতে লগ লাগি চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। কিন্তু ইয়াৰ পৰৱৰ্তী নিৰ্বাচনত ভাল ফল প্ৰদৰ্শন কৰিব নোৱাৰিলেও ১৯৭৭ চনত প্ৰকাশ সিং বাদলৰ নেতৃত্বত জনতা দলৰ লগ লাগি চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। ১৯৮০ চনৰ নিৰ্বাচনৰ পিছত এই দলে বিৰোধী পক্ষত আসন গ্ৰহণ কৰিছিল। ইতিমধ্যে পঞ্জাৱত উগ্ৰপন্থীৰ কাৰ্যকলাপ বৃদ্ধি পোৱাত ১৯৮৪ চনত স্বৰ্ণ মন্দিৰত ব্লু-ষ্টাৰ অভিযান (Operation Blue Star) সংঘটিত কৰাত আতংকবাদী নেতা জাৰ্নাল সিং ভিন্দ্ৰেবালাৰ মৃত্যু হৈছিল আৰু ইয়াৰ চাৰি মাহৰ পিছত শিখ উগ্ৰপন্থীৰ গুলীৰ আঘাতত প্ৰধানমন্ত্ৰী ইন্দিৰা গান্ধীয়ে মৃত্যুবৰণ কৰিছিল। ইয়াৰ পিছত ৰাজীৱ গান্ধী প্ৰধানমন্ত্ৰী পদত অধিষ্ঠিত হৈ ১৯৮৫ চনৰ ২৪ জুলাইত আকালি নেতা হৰচাঁদ সিং লংগোৱালৰ লগত 'পঞ্জাব চুক্তি' স্বাক্ষৰিত কৰিছিল। ১৯৮৫ চনৰ ২৫ ছেপ্টেম্বৰত পঞ্জাৱত বিধানসভাৰ নিৰ্বাচন অনুষ্ঠিত হৈছিল আৰু আকালি দলে (লংগোৱাল গোট) নিৰ্বাচনত জয়লাভ কৰি সুৰজিৎ সিং বৰ্ণালাৰ নেতৃত্বত চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। কিন্তু এই চৰকাৰখন আইন-শৃংখলা ৰক্ষাত ব্যৰ্থ হোৱাত চৰকাৰখন ভংগ কৰি ৰাষ্ট্ৰপতি শাসন প্ৰবৰ্তন কৰিছিল।

১৯৯২ চনৰ বিধানসভাৰ নিৰ্বাচন আকালি দলে বৰ্জন কৰিছিল, কিন্তু ১৯৯৭ চনৰ নিৰ্বাচনত শিৰোমণি আকালি দলে ভাৰতীয় জনতা দলৰ সৈতে মিত্ৰতা কৰি জয়লাভ কৰিছিল আৰু দুয়ো দলৰ সংযুক্ত চৰকাৰ গঠন কৰা হৈছিল।

দ্ৰাবিড় মুন্নেত্ৰা কাজাগম (ডি এম কে)
[The Dravida Munnetra Kazhagam (DMK)]

দাক্ষিণাত্যৰ তামিলভাষী অঞ্চলত বিশেষকৈ চেন্নাইত নিম্ন শ্ৰেণীৰ লোকসকলৰ মাজত ব্ৰাহ্মণসকলৰ আধিপত্যৰ বিৰুদ্ধে বিৰূপ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি হৈছিল। অ ব্ৰাহ্মণসকলৰ অনগ্ৰসৰতাৰ কাৰণ বহু পৰিমাণে ব্ৰাহ্মণসকলৰ প্ৰতিপত্তিৰ ফল বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰিছিল। অব্ৰাহ্মণসকলে নিজৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ বাবে ১৯১৭ চনত দক্ষিণ ভাৰতীয় সংস্থা (South Indian Association) নামৰ সংগঠন এটা প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল, পিছত এই সংগঠনটো 'ন্যায় দল' (Justice Party)-ত পৰিবৰ্তিত হৈছিল। ন্যায় দলৰ সভাপতি হিচাপে ই

নতুন নিৰ্বাচন পতাৰ বাবে পৰামৰ্শ দিছিল। তেলুগু দেশম দলে পৰৱৰ্তী নিৰ্বাচনত সন্তোষজনক সংখ্যাগৰিষ্ঠতা লাভ কৰি পুনৰ চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। ১৯৮৪ চনত অনুষ্ঠিত লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত এই দলে ২৮ খন আসন লাভ কৰি সৰ্ববৃহৎ বিৰোধী দলৰ সম্মান অৰ্জন কৰিছিল। ১৯৮৯ চনৰ বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত ভাল ফল প্ৰদৰ্শন কৰিব নোৱাৰিলেও ১৯৯৪ চনত ৰামা ৰাওৰ নেতৃত্বত তেলুগু দেশম দল পুনৰ শাসনত অধিষ্ঠিত হৈছিল। কিন্তু ১৯৯৫ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহত ৰামাৰাৱে দলটোৰ নেতৃত্ব বহনৰ দায়িত্ব তেওঁৰ জোঁৱাই চন্দ্ৰবাবু নাইডুক অৰ্পণ কৰিছিল। ১৯৯৬ চনৰ লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত এই দলে ১৬ খন আসন লাভ কৰি কেন্দ্ৰত এইচ ডি দেৱেগৌড়া আৰু ইন্দৰ কুমাৰ গুজৰালৰ মন্ত্ৰীসভাৰ অংশীদাৰ হৈছিল। ১৯৯৮ আৰু ১৯৯৯ চনৰ লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত তেলুগু দেশম দলে ভাল ফল দেখুৱাই বাজপেয়ী চৰকাৰক বাহিৰৰ পৰা সমৰ্থন আগবঢ়াই চৰকাৰখনৰ গুৰি ধৰোঁতা হৈ আছিল। কিন্তু এই দলে ২০০৪ চনৰ বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত পৰাজয়বৰণ কৰিবলগীয়া হৈছিল আৰু লোকসভা নিৰ্বাচনত মাত্ৰ পাঁচখন আসন লাভ কৰিছিল। বৰ্তমান তেলুগু দেশম দলটো জনপ্ৰিয়তা হেৰুৱাই একেবাৰে নিশকতীয়া হৈ পৰিছে।

আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলসমূহৰ উদ্ভৱৰ কাৰণবোৰ
(Reasons for the Growth of Regional Political Parties)

ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক দলীয় ব্যৱস্থাত আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলৰ অভ্যুত্থান এটা মন কৰিবলগীয়া বৈশিষ্ট্য। সম্ভৱতঃ ভাৰতবৰ্ষত যিমানসংখ্যক আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল আছে, বিশ্বৰ আন কোনো ৰাষ্ট্ৰত ইমানসংখ্যক আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল নাই। ৰাজ্যসমূহৰ স্থানীয় কেতবোৰ সমস্যা সমাধানৰ উদ্দেশ্যে সাধাৰণতে আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলবোৰ গঠন কৰা হয়। ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজ্যসমূহৰ ৰাজনৈতিক, সামাজিক, অৰ্থনৈতিক, ভাষিক, ধৰ্মীয় আদি বিভিন্ন সমস্যাৰ জোৰা মাৰিবৰ বাবে আঞ্চলিক দলসমূহ গঢ় লৈ উঠিছে।

আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলসমূহৰ অভ্যুত্থানৰ কেতবোৰ কাৰণ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

১। কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ অৱহেলা (Negligence of the Cengral Government) : ভাৰতবৰ্ষৰ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে ইয়াৰ অংগৰাজ্যসমূহৰ প্ৰতি সমানে সহানুভূতিশীল নহয়, অৰ্থাৎ কেতবোৰ ৰাজ্যক অৱহেলা কৰি মাহীমাকৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰে। এনে অৱহেলিত ৰাজ্যসমূহে নিজৰ প্ৰাপ্য আদায়ৰ উদ্দেশ্যে আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল গঠন কৰা দেখা যায়।

২। আঞ্চলিক অসমতা (Regional Imbalance) : ভাৰতবৰ্ষৰ সকলোবোৰ ৰাজ্য সমানভাৱে অৰ্থনৈতিক ক্ষেত্ৰত আগবাঢ়িব পৰা নাই। এইক্ষেত্ৰত কেতবোৰ ৰাজ্য যথেষ্ট আগবঢ়া আনহাতে কিছুমান অতিশয় পিছপৰা। ইয়াৰ ফলশ্ৰুতিত পিছপৰা অঞ্চলসমূহৰ স্থানীয় নেতাসকলে সুবিধা গ্ৰহণ কৰি অঞ্চলটোৰ জনসাধাৰণৰ মনত আঞ্চলিকতা ভাবৰ মনোভাৱ জগাই তুলি নিজকে অঞ্চলটোৰ নেতা হিচাপে প্ৰতিপন্ন কৰিছে। এই নেতাসকলক স্থানীয় সমস্যাসমূহৰ প্ৰতিনিধিত্ব কৰিবৰ বাবে তথা কেন্দ্ৰীয় নেতা নাইবা কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ ওচৰত দাবী উত্থাপনৰ বাবে আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল গঢ় দিয়া দেখা যায়।

৩। ধৰ্মীয় কাৰণ (On Religious Reason) : ভাৰতবৰ্ষত কেতিয়াবা ধৰ্মক উৎস হিচাপে গ্ৰহণ কৰি আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল গঠন কৰা পৰিলক্ষিত হয়। একেটা অঞ্চলত একে ধৰ্মাৱলম্বী লোকসকল বসবাস

Scanned with CamScanner

by the State President. The President ... gories of the
members of State Council as per rules.

At the national level three bodies exist — National Council, National Executive and Plenary Session. The National Council consists of (a) members elected by the state councils; (b) 10 per cent of the members of Parliament belonging to the party with a minimum of 10 members; (c) all Presidents of State Council; (d) Leader of the Party in Parliament; (e) leader of the Party in the State Legislatures; (f) leader of the Party in the Metropolitan Council; (g) not more than 20 co-opted members; (h) all members of National Executive; and (i) all India Conveners/Presidents of the Allied Organisations of the Party.

The National Executive consists of President of the Party and 50 members to be nominated by the President. The President of Party is elected by an electoral college consisting of all the members of the State Councils and all members of the National Council.

The Plenary Session of the Party, which is generally held once in two years, can be attended by (a) all members of the National Council; (b) all members of the State Councils; (c) all members of the party in legislatures of all the states; (d) all members of party in Parliament; (e) Presidents of all the District Committees. The decisions taken at the Plenary Sessions or special sessions are binding on all units, organs and members of party. Leaving apart the matters decided by the Plenary Session the final authority regarding decisions rests with the National Council.

In addition to the above organs the Party also has a Parliamentary Board, which is constituted by the National Executive of the Party. The Board consists of the Party President and eight other members, one of whom

Scanned with CamScanner

... all the members ... members
mbers of State Executive members of the
conveners and Presidents

d 40 members nominated
certain categories of the

ational Council, National
cil consists of (a) members
members of Parliament
pers; (c) all Presidents of
nt; (e) leader of the Party
e Metropolitan Council;
l members of National
the Allied Organisations

nt of the Party and 50
sident of Party is elected
s of the State Councils

... out those people ... positive secularism' and is opposed to the policy of appeasement towar... community. However, it is in favour of according full protection to th... and property of the minorities. The party gives high priority to th... servation of national independence and would be prepared to make an... crifice for the purpose. The party stands for full merger of Jammu an... shmir with the rest of India at the earliest. It believes in promotion o... mmon moral values and stands for eradication of corruption. It believes ... independence of judiciary and stands for cheap and speedy justice.

In the economic sphere it stands for replacement of capitalism and ...atism by co-operative system and form of trusteeship in various economic spheres. It wants to establish economic democracy in the country in which here would be equal opportunity for all. It is in favour of nationalisation of all basic and defence industries and stands for Indianisation of mining, plantation and other industries which are at present in the hands of the foreigners. It favours imparting of compulsory military training to all young men.

The party is committed to provide a minimum living standard to the people and lays stress on the need of land reforms, restructuring of the agrarian system, eradication of poverty, food for work, adult education, drinking water for ...

Scanned with CamScanner

4. Fourthly, the growing economical disparity between various [illegible] of the country has also encouraged the growth of regional parties [illegible] backward areas. In such regions parties were formed to demand gre[illegible] attention to their development.

5. Finally, in certain areas regional parties emerged as a protest aga[illegible] the ever increasing centralising tendencies. For example in Andhra Prad[illegible] Telugu Desam was formed primarily as a protest against the grow[illegible] interference of the Centre in the affairs of the state.

ROLE OF THE REGIONAL PARTIES

Though the regional parties operate within very limited area and pur[illegible] only limited objectives, they have played significant role both in the stat[illegible] well as national policies. However, their role at the state level has been m[illegible] significant than their role at the centre. The regional political parties form[illegible] government is several states and tried to give concrete shape to their polic[illegible] and programmes. Some of the important regional parties which form[illegible] governments in various states include DMK and AIADMK in Tamil Na[illegible] National Conference in Jammu and Kashmir; Telugu Desam in And[illegible] Pradesh; Asom Gana Parishad in Assam; Maharashtrawadi Goman[illegible] Party in Goa; Mizo National Front in Mizoram; Sikkim Sangram Paris[illegible] in Sikkim; All Party Hill Leaders Conference in Meghalaya. Some of [illegible] regional parties were also partners in the coalition governments form[illegible] several states after the fourth general elections of 196[illegible] however, the Regional Parties have be[illegible] to predominance of C[illegible]

itself with the Congress. ... were held it contested the same as an independent party. However, it could not give a good account of itself due to internal divisions in the ranks of the party. Thereafter the Party launched a movement for Punjabi Suba or Punjabi speaking state with Punjabi in Gurumukhi script as its official language. After prolonged agitation it succeeded in getting a separate Punjabi speaking state in 1966. In 1967 Akali Dal emerged as the largest party in the Assembly elections and formed a coalition government in co-operation with Jan Sangh. In 1972 the Party lost majority, but continued to play an effective role as opposition.

During the national emergency of 1975-77 the Akali Dal ran in troubled waters due to the arrest of the leading leaders of the Party. After the lifting of emergency in 1977, the Akali Dal contested the elections as ally of the Janata Party. This resulted in formation of a coalition ministry under the Akali Dal leader Prakash Singh Badal. In the elections of 19 the Akali Dal again suffered a setback and was pushed to the position an Opposition Party.

While in opposition the Akali Dal launched an agitation for the implementation of the Anandpur Saheb Resolution which seeks greater autonomy for the state and fulfilment of certain other social and religious demands. A section of the Akalis led by Sant Jarnail Singh took recourse to violence to pressurise the government to concede their demands. Though the Government made certain concessions the group persisted with agitational methods. As this posed a serious threat to the national unity a

Scanned with CamScanner

National Front. In the Lok Sabha the party managed to capture only tw seats (whereas) in the earlier Lok Sabha it was the largest opposition party, In the Assembly elections also it was badly mauled and lost power to th Congress.

Policy and Programme. The policy and programme of the party w outlined in its manifestoes issued on the eve of Lok Sabha elections an Assembly elections. In these manifestoes the party laid emphasis on rur development for the improvement of standard of common people. It pledge special measures for the protection of women and promised free day mea to children in primary schools. The other points emphasised by the part in its manifestoes were provision of administration free of corruption unemployment allowance, curb on useless expenses; grant of greate autonomy to the states; adoption of Telugu as the language of state. Th party stands for complete cooperation with the Centre. The party promise a special deal to the backward and poor sections of society.

NATIONAL CONFERENCE

The Party came into existence during the pre-independence perio and maintained close links with the Indian National Congress. It ruled ove the state of Jammu and Kashmir from 1947 to 1965. In 1965 the workin committee of the Jammu and Kashmir National Conference decided t merge itself with the Congress. However, a section of the party did not agre with the decision and contested the elections in 1967 as a separate group It managed to capture 8 seats in the Assembly. In the elections to Assembl held in 1972 this group could not capture any seat.

The Party was revived in 1975 under the leadership of Sheik Mohammad Abdullah. In 1977 the Jammu and Kashmir Nationa Conference contested the elections to the state Assembly and captured 4 of the 76 seats. It also captured two Lok Sabha seats. In 1978 the Party face a split following dismissal of Afzal Beg, its Vice-President. Afzal Beg along with his supporters left the party and formed the *Inqalabi* (Revolutionary) National Conference. In 1980 the National Conference contested the elections in alliance with the Congress.

After the death of Sheikh Abdullah the leadership of the party passed into the hands of his son Dr. Farookh Abdullah. The Party contested the Assembly elections in 1983 and won a clear cut majority despite all the predictions that the party would not be able to do well on account of cleavages and bickerings amongst its members. However, soon Farookh Government was faced with a crisis when 13 members of his party under the leadership

Shah withdrew their s
G.M. Shah continued to
ers. But in the wake o
of the failure of the Sh
ress (I) withdrew its s
s placed under Govern
ement between Rajiv
ent of National Confer
mir under the Chief M
ion of office he recom
fresh elections. These e
nce fought these electi
e total 76 seats, while
Abdullah was swor
ent. In January 1990 F
Minister as a protest ag
nor of the state. Thereaf

s regards the programm
pposed to Hindu comm
f the state, specially wit
r as an integral part of
d for greater autonomy

ASOM

This party was formed in
Purbanchaliya Lok Dal,
ers from Assam for s
ing Assam accord of A
te. It was felt that the
d should be entrusted
ent. The Party cont
ber 1985, and was ret
adership of Prafula K
esto the party pledge
ped by the outsiders,
s for the state of Assa
promised to protect
ess and prosperity in t
om Gana Parishad t
rities, it has chiefly act

Hindu community of the Brahmaputra valley and all its policies have been directed in that direction. As a result of its policies soon minorities, specially the Bengalis and the Marwaris, got alienated with the Asom Gana Parishad. Within the ranks of the party also dissensions took place and there were singns of growing revolt against the leadership of Mohanta Ministry. The party critics have alleged that the Mohanta Ministry has failed to fulfil the promises made at the time of election. The party which indicated its intention to work in cooperation with the Centre has also developed differences with the Centre on the question of revision of electoral rolls for the next elections. Even the All Assam Minority Students Union (AAMSU) has adopted path of confrontation with the state government. It organised a bandh which resulted in police firing and death of four persons. In short, the Asom Gana Parishad Government is confronted with serious crisis which poses a serious threat to its existence.

UNITED MINORITY FRONT (UMF).

This state level political party was formed by the linguistic and religious minorities of Assam in November 1985 for the protection of their interests. In the wake of the Assam accord of August 1984 a fear gripped the mind of the religious and linguistic minorities of Assam that their interests would be greatly harmed if the accord was implemented. Therefore they decided ... The leaders of United Minority Front (UMF) ... concluding

...scale killing and insu...
...ll military to handl...
...ground. The Party pers...
...g this period periodic effor...
...ful methods. However, these e...
...the Central Government signed a...
...r, whereby Laldenga was made Chie...
...ion government. In February 1987 th...
...ram Assembly and captured 25 of t...
...r its leader Laldenga. In its electio...
...ram for the Mizos. It promised t...
...age of the Mizo people. It assure...
...m. The other principles emphasis...
...uarding of Christian values; esta...
...ate; elimination of corruption e...
The Party continued to rule the...
...al Front Government of Lald...
...Presidential rule. The G...
...ential rule because 8 Miz...
...t from the Ministry and fo...
...al Front (Democrats). The...

৭। মৌলবাদৰ ঘোৰ বিৰোধিতা কৰা;

৮। দুৰ্নীতিবিহীন নিকা প্ৰশাসনৰ ব্যৱস্থা কৰা;

৯। সংবিধানৰ ৩৭০ নং অনুচ্ছেদৰ বিলুপ্তি সাধন কৰা;

১০। কেন্দ্ৰ আৰু ৰাজ্যৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষাৰ্থে ৰাজ্যপালসকলক নিয়োগৰ ক্ষেত্ৰত ৰাজ্যিক চৰকাৰৰ লগত আলোচনা কৰা;

১১। সকলো শ্ৰেণীৰ জনসাধাৰণৰ উৎকৰ্ষ সাধনৰ জৰিয়তে ৰাম-ৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰা;

১২। উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্যমান ৰক্ষা কৰা;

১৩। মহিলাৰ বাবে ৩৩ শতাংশ আসন সংসদ আৰু ৰাজ্যিক বিধানসভাসমূহত সংৰক্ষণ কৰা;

১৪। গঠনমূলক কামৰ জৰিয়তে জনসাধাৰণক সেৱা কৰা;

১৫। মানৱ অধিকাৰ আয়োগ (Human Rights Commission) স্থাপন কৰা;

১৬। সৰু আৰু ক্ষমতাশালী ৰাজ্য স্থাপন কৰা;

১৭। বনুৱাসকলৰ বাবে উপযুক্ত মজুৰিৰ ব্যৱস্থা কৰা;

১৮। বীমা আৰু ঋণৰ আঁচনিৰ সম্প্ৰসাৰণ কৰা;

১৯। নিয়োগৰ ব্যৱস্থা কৰা;

২০। ভাৰতীয় উদ্যোগ আৰু উৎপাদনত উৎসাহিত কৰি 'স্বদেশী' বস্তুৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰা;

২১। গোষ্ঠীনিৰপেক্ষ নীতিক সমৰ্থন কৰা;

২২। চুবুৰীয়া ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ লগত বন্ধুত্বপূৰ্ণ মনোভাব গঢ়ি তোলা;

২৩। সন্ত্ৰাসবাদ আৰু সন্ত্ৰাসবাদ সমৰ্থনকাৰীৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিয়া; আদি।

- **নিৰ্বাচনত সফলতা আৰু বিফলতা (Success and Failure in Election) :**

১৯৮৪ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা নৱম লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টি মাত্ৰ দুখন আসন লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল, কিন্তু ক্ৰমান্বয়ে ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিৰ জনপ্ৰিয়তা বৃদ্ধি হোৱাৰ ফলশ্ৰুতিত ১৯৯১ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা দশম নিৰ্বাচনত ১১৯ খন আসন লাভ কৰি দ্বিতীয় বৃহত্তম ৰাজনৈতিক দল হিচাপে স্বীকৃতি লাভ কৰিছিল। পুনৰ ১৯৯৬ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা একাদশ লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত ১৬১ খন আসন লাভ কৰি অটল বিহাৰী বাজপেয়ীৰ নেতৃত্বত ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিয়ে চৰকাৰ গঠন কৰিছিল, কিন্তু সংখ্যাগৰিষ্ঠতাৰ অভাৱত মাত্ৰ তেৰ দিনৰ পিছত তেওঁ পদত্যাগ কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিল। ১৯৯৮ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা দ্বাদশ লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিয়ে ১৭৯ খন আসন লাভ কৰি মিত্ৰদলৰ সহযোগত মৰ্চা চৰকাৰ গঠন কৰিছিল; কিন্তু ১৯৯৯ চনৰ ১৭ এপ্ৰিলত মাত্ৰ এটা ভোটৰ ব্যৱধান আস্থা ভোটত পৰাজয় হোৱাৰ ফলশ্ৰুতিত চৰকাৰখনৰ পতন ঘটিছিল।

পৰৱৰ্তী ত্ৰয়োদশ নিৰ্বাচনৰ পিছত ১৯৯৯ চনৰ ১৩ অক্টোবৰত অটল বিহাৰী বাজপেয়ীৰ নেতৃত্বত জাতীয় গণতান্ত্ৰিক মৰ্চা (National Democratic Alliance, NDA)-ৰ চৰকাৰ গঠন হৈছিল; কিন্তু চৰকাৰখন পাঁচ বছৰ কাল পূৰ্ণ কৰাৰ আগতে প্ৰধানমন্ত্ৰী অটল বিহাৰী বাজপেয়ীৰ পৰামৰ্শক্ৰমে ৰাষ্ট্ৰপতি এ পি জে

Scanned with CamScanner

...কাৰ্যকাল সমাপ্তৰ আগতে লোকসভাখন ভংগ কৰি ২০০৪ চনত নতুনকৈ নিৰ্বাচন অনুষ্ঠিত কৰিছিল। এই নিৰ্বাচনত ভাৰতীয় জনতা আৰু ইয়াৰ মিত্ৰগোষ্ঠীয়ে ভাল ফল দেখুৱাব নোৱাৰাৰ ফলশ্ৰুতিত বৰ্তমান বিৰোধী দলৰ ভূমিকা পালন কৰিবলগীয়া হৈছিল। মন কৰিবলগীয়া বিষয়টো হ'ল যে ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিয়ে ক্ৰমাগতভাৱে জনপ্ৰিয়তা বৃদ্ধি কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। এই দলটোৱে ২০০৯ চনৰ সাধাৰণ নিৰ্বাচনত ১১৬খন আসন আৰু ২০১৪ চনৰ নিৰ্বাচনত ২৮৩খন আসন লাভ কৰি একক সংখ্যাগৰিষ্ঠ দল হিচাপে নৰেন্দ্ৰ দামোদৰ মোদীৰ নেতৃত্বত চৰকাৰ গঠন কৰিছে।

আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল
(Regional Political Party)

ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাত আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলৰ উপস্থিতি মন কৰিবলগীয়া বৈশিষ্ট্য। ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা অৰ্জন কৰা দিনৰ পৰা ক্ৰমান্বয়ে আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল গঠনৰ প্ৰক্ৰিয়া চলি আছে আৰু বৰ্তমান সম্ভৱতঃ বিশ্বৰ ভিতৰত সৰ্বাধিক আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল ভাৰতত গঠিত হৈছে। আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলসমূহ সাধাৰণতে স্থানীয় সমস্যাৰ লগত জড়িত থাকে আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় সমস্যাৰ প্ৰতি বেছি মনোযোগ নিদিয়ে।

তলত কেইটামান আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হ'ল।

অসম গণ পৰিষদ
(Asom Gana Parishad)

অসমত 'অসম গণ পৰিষদ' নামৰ এটা আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল ১৯৮৫ চনত গঠিত হৈছিল। অৱশ্যে, সাধাৰণতে ভাৰতবৰ্ষৰ আন আন ৰাজ্যৰ আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলৰ দৰে অসম আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল 'অসম গণ পৰিষদ' কোনো ধৰ্মীয় নাইবা ভাষাৰ ভিত্তিত প্ৰতিষ্ঠা হোৱা নাছিল। ইয়াৰ জন্মলগ্ন আন আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলৰ তুলনাত সুকীয়া। অসমত বিদেশী অনুপ্ৰৱেশৰ বাবে অসমৰ অস্তিত্ব বিপন্ন হোৱাৰ আশংকা কৰি সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থা নামৰ এটা অৰাজনৈতিক সংগঠনৰ নেতৃত্বত বিদেশী বিতাড়নৰ বাবে সজোৰে আন্দোলন আৰম্ভ হৈছিল। বিদেশী বিতাড়নৰ আন্দোলন ছবছৰ অতিবাহিত হোৱাৰ পিছত ১৯৮৫ চনৰ আগষ্ট ...হত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ আৰু সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাৰ মাজত 'অসম চুক্তি' স্বাক্ষৰিত হোৱাৰ পিছত আন্দোলনৰ ...মৰণি পৰিছিল। অসমত আন্দোলন চলি থকাৰ ফলশ্ৰুতিত অসমত সময়মতে বিধানসভাৰ নিৰ্বাচন অনুষ্ঠিত ...হ'ব নোৱাৰা নাছিল। কিন্তু ১৯৮৫ চনত 'অসম চুক্তি' সম্পাদন হোৱাৰ পিছত অসমত বিধানসভাৰ নিৰ্বাচন অনুষ্ঠিত ...ৰ কথা ঘোষণা কৰা হৈছিল আৰু সেই চনতে সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাৰ কিছুসংখ্যক আন্দোলনকাৰী নেতা ...ৰু অসম আন্দোলনৰ লগত জড়িত বাহিৰৰ কিছুমান ব্যক্তি একগোট হৈ 'অসম গণ পৰিষদ' নামৰ এটা ...ঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল গঠন কৰিছিল।

Scanned with CamScanner

অসম গণ পৰিষদৰ মুখ্য উদ্দেশ্য হ'ল :

১। অসমত বিদেশী অনুপ্ৰৱেশকাৰীৰ সোঁত বন্ধ কৰা;
২। অসমত বসতি কৰি থকা বিদেশীসকলক চিনাক্ত আৰু বহিষ্কাৰ কৰা;
৩। অসমীয়া জাতিৰ অস্তিত্ব ৰক্ষা কৰা;
৪। অসমক আৰ্থিক আৰু অন্যান্য ক্ষেত্ৰত আন ৰাজ্যসমূহৰ সমানে অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া;
৫। যাতায়াতৰ সুবিধাৰ বাবে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ ওপৰত দুখন নতুন দলং নিৰ্মাণ কৰা;
৬। অসমত দুখন কেন্দ্ৰীয় বিশ্ববিদ্যালয় আৰু এখন সৰ্বভাৰতীয় কাৰিকৰী অনুষ্ঠান (আই আই টি) স্থাপন কৰা;
৭। এখন কলাক্ষেত্ৰ স্থাপন কৰা;
৮। বাংলাদেশ আৰু অসমৰ সীমাত কাঁটা তাঁৰৰ বেৰ দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰা আদি।

অৱশ্যে অসম গণ পৰিষদৰ উদ্দেশ্যসমূহ অসম চুক্তিৰ মূল চৰ্ত আছিল।

- **নিৰ্বাচনত সফলতা আৰু বিফলতা (Success and Failure in Election) :**

অসম গণ পৰিষদ দলে ১৯৮৫ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰি সংখ্যাগৰিষ্ঠতা লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল আৰু ছাত্ৰনেতা প্ৰফুল্ল কুমাৰ মহন্তৰ নেতৃত্বত চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। কিন্তু ১৯৯১ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত এই দলে নিজৰ স্থিতি ৰক্ষা কৰিব নোৱাৰি বিৰোধীপক্ষত বহিবলগীয়া হৈছিল। তদুপৰি ১৯৯৬ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনৰ পিছত অসম গণ পৰিষদ দলে কিছুমান সহযোগী দলৰ লগত লগ লাগি পুনৰ প্ৰফুল্ল কুমাৰ মহন্তৰ নেতৃত্বত চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। সেই একে বছৰতে লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত এই দলে পাঁচখন আসন লাভ কৰিকেন্দ্ৰত গঠন হোৱা সংযুক্ত মৰ্চা চৰকাৰৰ অংশীদাৰ হৈছিল। ইতিমধ্যে অসম গণ পৰিষদ দলৰ মাজত দেখা দিয়া দলীয় কন্দলৰ ফলশ্ৰুতিত এই দল অতিশয় দুৰ্বল হৈ পৰিছিল আৰু ১৯৯৮ আৰু ১৯৯৯ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত এখন আসনো লাভ কৰিব পৰা নাছিল। আনকি ২০০১ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত শোচনীয় পৰাজয় বৰণ কৰি ক্ষমতাচ্যুত হৈছিল। ২০০৩ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা দলীয় নিৰ্বাচনত দলৰ নেতাৰ পৰিৱৰ্তন হৈ প্ৰফুল্ল কুমাৰ মহন্তৰ সলনি বৃন্দাবন গোস্বামী দলৰ সভাপতি হিচাপে নিৰ্বাচিত হোৱাৰ পিছত দলৰ জনপ্ৰিয়তা কিছু পৰিমাণে ঘূৰি আহিছিল। ২০০৪ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত অসম গণ পৰিষদে দুখন আসন লাভ কৰিছিল। ইতিমধ্যে প্ৰাক্তন মুখ্যমন্ত্ৰী প্ৰফুল্ল কুমাৰ মহন্তই অগপ দল ত্যাগ কৰি ২০০৫ চনৰ ১৪ ছেপ্টেম্বৰ তাৰিখে অসম গণ পৰিষদ (প্ৰগতিশীল) নামৰ এটা নতুন দলৰ জন্ম দিছিল। অসম গণ পৰিষদ দলৰ অন্তৰ্কন্দলৰ বাবে ২০০৬ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত এই দলে শোচনীয় পৰাজয় বৰণ কৰিবলগীয়াত পৰে। অৱশ্যে, অগপ (প্ৰগতিশীল) দলটো যদিও পিচত অগপৰ সৈতে পুনৰ লগ লাগিছিল কিন্তু ২০১১ চনত অসম বিধান সভাৰ নিৰ্বাচনত এই অসম গণ পৰিষদে মাত্ৰ ৮খনহে আসন লাভ কৰে। তদুপৰি, ২০১৪ চনত হোৱা লোকসভাৰ সাধাৰণ নিৰ্বাচনত এই দলটোৱে এখনো আসন লাভ কৰিবলৈ সক্ষম নহ'ল।

Scanned with CamScanner

ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টি (বিজেপি)
(Bharatiya Janata Party)

ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিয়ে আনুষ্ঠানিকভাৱে ১৯৮০ চনৰ ৬ এপ্ৰিলৰ দিনাখন জনসংঘৰ উত্তৰাধিকাৰী হিচাপে জন্মলাভ কৰিছিল। ১৯৫১ চনত ড° শ্যামাপ্ৰসাদ মুখাৰ্জীৰ নেতৃত্বত গঠন হোৱা জনসংঘৰ নতুন ৰূপ হ'ল ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টি। ভাৰতবৰ্ষত ১৯৭৫ চনত ঘোষিত হোৱা ৰাষ্ট্ৰীয় জৰুৰীকালীন অৱস্থাৰ অৱসানৰ পিছত ১৯৭৭ চনত নতুন সাধাৰণ নিৰ্বাচন অনুষ্ঠিত কৰাৰ কথা ঘোষণা কৰা হৈছিল। এনে সময়ত ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজনৈতিক ইতিহাসত অভিনৱভাৱে কেইটামান ৰাজনৈতিক দল সংযুক্ত হৈ কংগ্ৰেছৰ বিকল্প হিচাপে ১৯৭৭ চনৰ ২৩ জানুৱাৰী তাৰিখে 'জনতা পাৰ্টি' গঠন কৰিছিল আৰু জনসংঘও জনতা পাৰ্টিৰ অংশীদাৰ হৈছিল।

১৯৭৭ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা লোকসভাৰ সাধাৰণ নিৰ্বাচনত জনতা পাৰ্টিয়ে বিপুল ভোটত জয়লাভ কৰি প্ৰথমবাৰৰ বাবে কেন্দ্ৰত অ-কংগ্ৰেছী চৰকাৰ গঠন কৰিছিল আৰু পূৰ্বৰ জনসংঘৰ নেতা অটল বিহাৰী বাজপেয়ী, লালকৃষ্ণ আদৱানি আদি শীৰ্ষ নেতাসকলে জনতা পাৰ্টিৰ চৰকাৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান পাইছিল। কিন্তু জনতা পাৰ্টিৰ মাজত হোৱা দলীয় মতভেদৰ ফলশ্ৰুতিত মাত্ৰ ২৮ মাহৰ ভিতৰত চৰকাৰখনৰ পতন ঘটিছিল। ইতিমধ্যে ৰাষ্ট্ৰীয় স্বয়ংসেৱক সংঘ (RSS)ৰ বিষয়ক কেন্দ্ৰ কৰি জনতা পাৰ্টিৰ মাজত অন্তৰ্দ্বন্দ্ব সৃষ্টি হৈছিল আৰু জনতা পাৰ্টিৰ লগত চামিল হোৱা জনসংঘৰ গোটটোৱে আন কিছুমান সদস্যৰ সৈতে জনতা পাৰ্টি ত্যাগ কৰি 'ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টি' নামৰ এটা নতুন দলৰ জন্ম দিছিল। নৱগঠিত ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিৰ সভাপতি হৈছিল অটল বিহাৰী বাজপেয়ী। ১৯৮০ চনৰ ২৪ এপ্ৰিল তাৰিখে নিৰ্বাচন আয়োগে ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিক 'পদুম ফুল'ক প্ৰতীক হিচাপে প্ৰদান কৰি ৰাষ্ট্ৰীয় দল হিচাপে স্বীকৃতি দিয়ে। ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিৰ শীৰ্ষ নেতা অমিত শ্বাহে বৰ্তমান দলৰ সভাপতি হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি আছে।

ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিৰ মতাদৰ্শ, কৰ্মসূচী আৰু মূল নীতিসমূহ
(Ideology, Programme and Main Principles of Bharatiya Janata Party)

১৯৮০ চনৰ ২৪ এপ্ৰিল তাৰিখে নিৰ্বাচন আয়োগৰ দ্বাৰা ৰাষ্ট্ৰীয় দল হিচাপে স্বীকৃতি লাভ কৰা 'ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টি'ৰ মতাদৰ্শ কৰ্মসূচী আৰু মূল নীতিসমূহ তলত বৰ্ণনা কৰা হ'ল ঃ

১। জাতীয়তাবাদ, জাতীয় সংহতি আৰু জাতীয় অখণ্ডতা ৰক্ষা কৰা;

২। গণতন্ত্ৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰা;

৩। ইতিসূচক ধৰ্মনিৰপেক্ষতা (Positive Secularism)ক বিশ্বাস কৰা;

৪। গান্ধীবাদী সমাজবাদ আৰু গণতান্ত্ৰিক সমাজবাদ প্ৰতিষ্ঠা কৰা;

৫। মূল্যবোধভিত্তিক ৰাজনীতি (Value-based Politics) কৰা;

৬। ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক আৰু প্ৰশাসনিক ক্ষমতা বিকেন্দ্ৰীকৰণ কৰা;

Scanned with CamScanner

ৰচনাধৰ্মী প্ৰশ্ন ঃ

১। ভাৰতৰ দলীয় ব্যৱস্থাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

২। ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ অভ্যুত্থান, নিৰ্বাচনৰ সফলতা-বিফলতা, সংগঠন আৰু মূল নীতিসমূহ আলোচনা কৰা।

। ভাৰতৰ সাম্যবাদী দল (চি পি আই)ৰ বিষয়ে চমু আভাস দিয়া।

ভাৰতৰ সাম্যবাদী দল (মাৰ্ক্সবাদী)-ৰ ভূমিকা আৰু মূল নীতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টি (বিজেপি)ৰ জন্ম, সফলতা-বিফলতা আৰু মূলনীতিসমূহ আলোচনা কৰা।

াৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ উদ্দেশ্য আৰু লক্ষ্যসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

াৰতৰ ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাত বিৰোধী দলৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

ঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলসমূহৰ বিকাশ বা অভ্যুত্থানৰ কাৰণবোৰআলোচনা কৰা।

গ্ৰছ দলৰ মূল নীতিসমূহ লিখা। *(G.U. IV Sem 2014)*

ৰৰ প্ৰশ্ন ঃ

কা লিখা ঃ জনতা পাৰ্টি, আকালি দল, দ্ৰাবিড় মুন্নেত্ৰা কাজাগম (ডি এম কে), সৰ্বভাৰতীয় আন্না দ্ৰাবিড় (এ আই এ ডি এম কে), তেলুগু দেশম, অসম গণ পৰিষদ।

নিৰ্বাচন আয়োগে কি চৰ্ত অনুসৰি ৰাষ্ট্ৰীয় দলক স্বীকৃতি দিয়ে? লিখা।

বিৰোধী দলৰ ভূমিকা?

লিখা ঃ অসমৰ আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দল।

পাৰ্টি ভাৰতৰ দলীয় ব্যৱস্থাৰ বৈশিষ্ট্য।

ঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলৰ উৎপত্তিৰ চাৰিটা কাৰণ উল্লেখ কৰা।

াপন্থীৰ অভ্যুত্থানৰ দুটা কাৰণ লিখা।

Scanned with CamScanner

o the AIADMK and the
ptured by the AIADMK
AIADMK once again
ats in the Assembly out
Tamil Nadu. In contrast
ppointing and it could

4 DMK could capture
e Assembly elections
l managed to capture
elections to the State
wer after a gap of 13
elections were held
count of its division
The two factions of
ptured by Jayalalitha
. In the Lok Sabha
l to capture even a
to capture 11 seats

e changes over the

ing minority ministry twice in 1974 and 1977-78. In the Lok Sabha ons of 1980 the party suffered a setback and its rival DMK succeeded uring 16 seats as against two captured by the AIADMK. However, Assembly elections which followed in May-June 1980 the AIADMK again staged a remarkable come back and captured 129 out of 234 s and formed government. In the Lok Sabha elections of December the party managed to capture 12 seats. Its performance in the Assembly ions was also quite brilliant. It captured 132 of the 232 seats for which ions were held and formed government under M.G. Ramachandran. ever, following the death of Chief Minister Ramachandran in 1988 the y split into two factions led by Jayalalitha and Janaki Ramachandran ectively. The internal bickerings led to the fall of AIADMK ernment. After a brief spell of Presidential rule the state went to polls anuary 1989. The two factions of AIADMK put up separate candidates. result none of the two could give good account of themselves. While Jayalalitha group managed to capture 27 seats and emerged as the nd largest party in the Assembly, the Janaki-faction could capture only t in the Assembly. Subsequently the two factions decided to remerge. resent the AIADMK is sitting in the opposition in the Assembly. In the Sabha elections of 1989 the party gave a good account of itself and aged to capture 11 seats, in contrast to DMK which drew a complete k.

As regards the policy of the party it stands for transfer of all power to

Scanned with CamScanner

G.M. Shah withdrew their support from the ministry. A new Ministry under G.M. Shah continued to rule the state with the support of Congress members. But in the wake of communal riots in the Kashmir valley and in view of the failure of the Shah ministry to provide a clean government the Congress (I) withdrew its support and the ministry fell. For a while the state was placed under Governor and Presidential rule, before as a result of an agreement between Rajiv Gandhi and Farookh Abdullah, a coalition government of National Conference and Congress (I) was installed in Jammu and Kashmir under the Chief Ministership of Farookh Abdullah. Soon after assumption of office he recommended dissolution of State Assembly and sought fresh elections. These elections were held in March, 1987. National Conference fought these elections in alliance with Congress and captured of the total 76 seats, while Congress (I) captured 25 seats. Once again Farookh Abdullah was sworn in as Chief Minister of the coalition government. In January 1990 Farooq Abdullah tendered his resignation as Chief Minister as a protest against the appointment of Jagmohan as the Governor of the state. Thereafter the state was placed under Governor's rule.

As regards the programme of this party, it believes in socialist policies and is opposed to Hindu communalism. It is in favour of maintaining special status of the state, specially with regard to civil liberties. The Party accepts Kashmir as an integral part of the Indian Union. It is a strong supporter of demand for greater autonomy for the states.

ASOM GANA PARISHAD

This party was formed in 1985 through the merger of Asom Jatiya Dal and Purbanchaliya Lok Dal, which had been agitating for the ouster of foreigners from Assam for several years. The need of this party was felt following Assam accord of August 1985 to secure the mandate of the people of State. It was felt that the responsibility for the implementation of the accord should be entrusted to the leaders who had been spearheading the movement. The Party contested the elections to the state Assembly in December 1985, and was returned in majority. It formed government under the leadership of Prafula Kumar Mohanta, a student leader. In the election manifesto the party pledged to ensure dominance of Assam in a society swamped by the outsiders, specially from Bangladesh. It demanded special status for the state of Assam on the lines of Jammu and Kashmir. The policy also promised to protect the minorities and usher in a new era of peace, progress and prosperity in the state. It may be noted that despite the assertions of Asom Gana Parishad that it stood for the protection of the interests of minorities, it has chiefly acted as the representative of the Assamese speaking

Scanned with CamScanner

সৰকাৰোধকণৰ স্থানীয় সমস্যাৰ বিষয়ে ভালদৰে অৱগত নহয় নাইবা তেওঁলোকে মনোযোগ দিব নোৱাৰে। ফলস্বৰূপে ৰাজ্যসমূহৰ মাজত বিৰূপ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি হয় আৰু স্থানীয় সমস্যা সমাধানৰ বাবে আঞ্চলিক দল গঠন কৰা দেখা যায়।

১০। ভৌগোলিক বিভিন্নতা (Geographical differences) ঃ ভৌগোলিক ভিন্নতাৰ ফলত কোনো কোনো বিশেষ অঞ্চলৰ বাসিন্দাসকলে তেওঁলোকৰ নিজৰ সমস্যাবোৰ সমাধানৰ বাবে আঞ্চলিক দল গঠন কৰি সমস্যাবোৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত দৃষ্টি আকৰ্ষণৰ বাবে চেষ্টা চলায়। উদাহৰণস্বৰূপে অসমত থকা গাৰো পাহাৰ, খাছী আৰু জয়ন্তীয়া পাহাৰ, নগা পাহাৰ, লুচাই পাহাৰ আদিয়ে জিলাসমূহত আঞ্চলিক দল গঠন কৰি নিজৰ সমস্যাসমূহ প্ৰতিফলিত কৰিছিল। ইয়াৰ ফলশ্ৰুতিত বৰ্তমান প্ৰত্যেকখন জিলাই সুকীয়া সুকীয়া ৰাজ্যৰ মৰ্যাদা লাভ কৰিছে।

বিৰোধী দলৰ ভূমিকা
(Role of Opposition Party)

প্ৰতিনিধিত্বমূলক গণতান্ত্ৰিক ব্যৱস্থাত বিৰোধী দলৰ সক্ৰিয় ভূমিকা অতিশয় প্ৰয়োজন। ইয়াৰ বাবে বিৰোধী দলসমূহ গুণগত আৰু সংখ্যাগত দিশৰ পৰা শক্তিশালী, দায়িত্বশীল আৰু বিকশিত হ'বৰ বাবে সমৰ্থবান হ'ব লাগিব। বিৰোধী দলসমূহৰ ভূমিকা এনেধৰণৰ হোৱা উচিত যাতে ক্ষমতাধিষ্ঠ ৰাজনৈতিক দলটোৱে বিৰোধী দলৰ উপস্থিতিৰ বাবে সদায় সতৰ্কতাৰে কাৰ্য পালন কৰে আৰু বিৰোধী দলসমূহ শাসনাধিষ্ঠিত দলৰ বিকল্প দল হিচাপে জনসাধাৰণৰ গ্ৰহণযোগ্য হয়।

স্বাধীনতাৰ পিছত ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাত বহুত ৰাজনৈতিক দলৰ সমাৱেশ ঘটিছে। অৱশ্যে কিছুমান ৰাজনৈতিক দল মাত্ৰ নামতহে আছে; কেন্দ্ৰ নাইবা ৰাজ্যত ক্ষমতা লাভৰ সোৱাদ পোৱা নাই, আনকি বিৰোধী দল হিচাপে ভূমিকা পালন কৰিবৰ বাবেও সুবিধা লাভ কৰিব পৰা নাই। ভাৰতবৰ্ষত বিৰোধী দলসমূহে ভূমিকা পালনত আংশিকভাৱে কৃতকাৰ্যতা লাভ কৰা বুলি ক'ব পৰা যায়। ভাৰতবৰ্ষই স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ ৬৭ বছৰ পিছতো বৰ্তমানলৈ প্ৰকৃত বিৰোধী দলৰ অভ্যুত্থান হোৱা নাই। কিন্তু নিৰ্বাচনৰ ফলাফললৈ লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায়, স্বাধীনতাৰ পিছত ভাৰতৰ ৰাজনীতিত অপ্ৰতিদ্বন্দ্বী হিচাপে শাসনত অধিষ্ঠিত থকা কংগ্ৰেছ দলে নিৰ্বাচনত লাভ কৰা মুঠ ভোটৰ সংখ্যাতকৈ আটাইবোৰ বিৰোধী দলে মিলি পোৱা ভোটৰ সংখ্যা অধিক বেছি, মাত্ৰ দলৰ সংখ্যা বেছি হোৱাৰ ফলশ্ৰুতিত ভোটবোৰ বিভিন্ন দলৰ মাজত ভাগ হয় আৰু কংগ্ৰেছ দলে অধিক আসন লাভ কৰি চৰকাৰ গঠন কৰে। গতিকে সংখ্যাত বিৰোধী দল কিমান আছে সেইটো মূল প্ৰশ্ন নহয়; বিৰোধী দল হিচাপে আসন কিমান লাভ কৰিছে আৰু ভূমিকা কেনেদৰে পালন কৰিছে সেইটো প্ৰকৃত আলোচনাৰ বিষয়বস্তু।

ভাৰতবৰ্ষই স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ প্ৰথম ভাগত বিৰোধী দলসমূহে অধিক আসন লাভ কৰিব নোৱাৰিলেও যথেষ্ট শক্তিশালী আছিল আৰু গঠনমূলক সমালোচনা আৰু পৰামৰ্শৰে চৰকাৰক সহায়-সহযোগ আগবঢ়োৱাৰ লগতে চৰকাৰৰ ওপৰত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিবলৈ সমৰ্থবান হৈছিল। ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰথম সাধাৰণ নিৰ্বাচনৰ পিছত

Scanned with CamScanner

understanding, which resulted in serious setback to the AIADMK and the DMK managed to capture 16 seats as against two captured by the AIADMK. In the Assembly elections of May-June 1980, the AIADMK once again staged a remarkable comeback and captured 129 seats in the Assembly out of 234 seats. Thus it once again captured power in Tamil Nadu. In contrast to this the performance of DMK was rather disappointing and it could capture only 38 seats in the Assembly.

In the Lok Sabha elections held in December 1984 DMK could capture only one seat while ADMK captured 12 seats. In the Assembly elections also the Party did not give good account of itself and managed to capture only 20 seats as against claimed by Anna DMK. In the elections to the State Assembly held in January, 1989 DMK returned to power after a gap of 13 years. It captured 148 of the 232 seats for which elections were held. AIADMK could not give good performance on account of its division following the death of its leader M.G. Ramachandran. The two factions of AIADMK could capture in all 28 seats (27 seats were captured by Jayalalitha group and 1 seat by the Janaki faction of AIADMK). In the Lok Sabha elections of November 1989 the DMK however failed to capture even a single seat. On the other hand the AIADMK managed to capture 11 seats in the Lok Sabha.

As regards the policy of the DMK it has undergone changes over the years. In the earlier stages the Party stood for an Independent South Indian Dravidian State including territories of Tamil Nadu, Andhra Pradesh, Mysore and Kerala. However, this demand for separate state was given up by the party after the Chinese aggression in 1962. Thereafter the Party has pleaded for greater autonomy for the state within a loose federal set up. It stands for the popularisation of the Dravidian culture and language which it considers as superior to the non-Dravidian culture. The party has also been complaining of domination of the North over the South in various spheres, which naturally gave rise to North-South controversy. The Party is opposed to the introduction of Hindi as the national language. It favours establishment of regional languages as state language and retention of English as official language.

ALL INDIA ANNA DRAVIDA MUNNETRA KAZHAGAM (AIADMK)

The party was formed by a splinter group of the Dravida Munnetra Kazhagam (DMK) in October 1972. It formed Government in Tamil Nadu following its sweeping victory in the elections of 1977 when it captured 130 seats in the Assembly and 18 seats in the Lok Sabha. The party added the words 'All India' to its name in 1976 (earlier it was known as Anna Dravida Munnetra Kazhagam) and started operating in Pondicherry and succeeded

Scanned with CamScanner

অভূতপূৰ্ব সফলতা প্ৰদৰ্শন কৰিছিল। ২০১১ চনৰ বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত দলটোৱে ২৩খন আসন লাভ কৰে।

সৰ্বভাৰতীয় আন্না দ্ৰাবিড় মুন্নেত্ৰা কাজাগম (এ আই এ ডি এম কে) [All India Anna Dravida Munnetra Kazhagam (AIADMK)]

সৰ্বভাৰতীয় আন্না দ্ৰাবিড় মুন্নেত্ৰা কাজাগম (এ আই এ ডি এম কে) নামৰ এটা নতুন আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলে ১৯৭২ চনত তামিলনাডুত জন্মলাভ কৰিছিল। প্ৰকৃততে এই নতুন দলটো দ্ৰাবিড় মুন্নেত্ৰা কাজাগম (ডি এম কে) দলৰ বিভাজনৰ ফলশ্ৰুতিত সৃষ্টি হৈছিল। ১৯৭১ চনত ডি মে কে দল তামিলনাডুৰ বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত জয়লাভ কৰি ক্ষমতাত অধিষ্ঠিত হোৱাৰ এবছৰ পিছত অৰ্থাৎ ১৯৭২ চনত দলীয় কন্দল আৰম্ভ হৈছিল। ইয়াৰ মুলতঃ হ'ল ডি এম কে দলৰ কোষাধ্যক্ষ এম জি ৰামচন্দ্ৰনে দলৰ নেতৃত্বক কটু সমালোচনা কৰাৰ বাবে তেওঁক দলৰ পৰা বহিষ্কাৰ কৰিছিল। বহিষ্কৃত নেতা ৰামচন্দ্ৰনে তেওঁৰ কিছুসংখ্যক অনুগামীৰ সৈতে ১৯৭২ চনত এ আই এ ডি এম কে নামৰ নতুন দল এটা প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। এই নতুন দলটোৰ উৎপত্তিৰ মুল কাৰণ হ'ল দলীয় কন্দল; কোনো অৰ্থনৈতিক নাইবা ৰাজনৈতিক কাৰণ নহয়।

এ আই এ ডি এম কে দলে আন্নাবাদ (Annaism) ইয়াৰ মুল আদৰ্শ হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছিল। আন্নাৰ মতে তামিল জাতিৰ সমস্যা দূৰ কৰিবলৈ হ'লে তামিলসকলৰ মাজত জাতীয়তাবাদ আৰু আত্মসম্মানবোধ গঢ়ি তুলিব লাগিব। ইয়াৰ উপৰি সামাজিক সংস্কাৰ ঘটাব লাগিব; সংসদীয় পদ্ধতিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব আৰু সকলো ক্ষেত্ৰতে তামিলসকলৰ অধিক অংশগ্ৰহণৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব। তদুপৰি তামিলসকলৰ গণতন্ত্ৰ আৰু সমাজবাদৰ প্ৰতি বিশ্বাস থাকিব লাগিব, তেতিয়াহে তামিল জাতিৰ উন্নতি সাধন হ'ব। এম জি ৰামচন্দ্ৰনে আন্নাৰ আদৰ্শসমূহ যথাযথভাৱে পালন কৰাৰ উপৰি তেওঁ নিজস্ব কিছুমান নীতি ইয়াৰ লগত সংযোজন কৰিছিল, যেনে : জাতিহীন সমাজ প্ৰতিষ্ঠা কৰা; বিশেষ জাতিৰ প্ৰভাৱ নোহোৱা কৰা; সামাজিক শৃংখলা বজাই ৰখা; মহিলাৰ বাবে বিশেষ ব্যৱস্থা কৰা; ৰাজ্যত নিকা প্ৰশাসনৰ ব্যৱস্থা কৰা।

১৯৭৭ চনৰ জুন মাহত অনুষ্ঠিত হোৱা তামিলনাডুৰ বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত এ আই এ ডি এম কে দলে একক সংখ্যাগৰিষ্ঠতা আসন লাভ কৰি নিজৰ প্ৰতিপত্তিৰ পৰিচয় দিবলৈ সক্ষম হৈছিল আৰু এম জি ৰামচন্দ্ৰনৰ নেতৃত্বত চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। ১৯৮০ আৰু ১৯৮৪ চনত এই দলে বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনতো ভাল ফল প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল আৰু চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। কিন্তু ১৯৮৯ চনৰ বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত এই দলে ভাল ফল দেখুৱাব নোৱাৰাৰ ফলশ্ৰুতিত শাসনৰ পৰা উফৰিবলগীয়া হৈছিল যদিও ১৯৯১ চনত যথেষ্ট ভাল ফল প্ৰদৰ্শন কৰি জয়ললিতাৰ নেতৃত্বত চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। ১৯৯৬ চনত এ আই এ ডি এম কে দলে কৰুণানিধি নেতৃত্বাধীন ডি এম কে দলৰ গুচৰত পৰাজয় বৰণ কৰিছিল। কিন্তু ২০০১ চনৰ মে' মাহত অনুষ্ঠিত হোৱা তামিলনাডুৰ বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত জয়ললিতাৰ নেতৃত্বত গঠিত হোৱা ধৰ্মনিৰপেক্ষ মৰ্চাই অতিশয় ভাল ফল প্ৰদৰ্শন কৰি চৰকাৰ গঠন কৰিছে।

তদুপৰি ১৯৯৮ চনৰ লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত এ আই এ ডি এম কে দলে ১৮ খন আসনত বিজয় সাব্যস্ত ৰি কেন্দ্ৰত অটল বিহাৰী বাজপেয়ীৰ নেতৃত্বাধীন জাতীয় গণতান্ত্ৰিক মোৰ্চা চৰকাৰৰ অংশীদাৰ হৈছিল যদিও ানমন্ত্ৰী বাজপেয়ীৰ সৈতে হোৱা নেত্ৰী জয়ললিতাৰ মতানৈক্যৰ বাবে এই দল মন্ত্ৰীসভাৰ পৰা ওলাই

Scanned with CamScanner